

Zorg voor het jonge kind en zijn context

Vroeginterventie loont!

Dr. Jo Wellens

ZNA UKJA

Casus 1

- Mama van Roos komt op consultatie. Ze wil een verlenging van haar werkonbekwaamheid. Ze is 6 maanden postpartum. Ze is doodmoe want Roos vraagt om de 2 à 3 uur borstvoeding 's nachts.
- Overdag eet ze normaal groenten en fruit en drinkt ze twee melkvoedingen.

Inhoud

- ▣ Infant Mental Health
- ▣ Regulatie en co-regulatie
- ▣ Vroegdetectie van een ontwikkeling 'onder druk'
- ▣ Vroeginterventie loont!
- ▣ ZNA UKJA Afdeling Jong Kind en Gezin in een notendop

Infant Mental Health

Infant Mental Health

- ▣ Infant = kinderen onder de 3 jaar / 5 jaar
- ▣ Mental = sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling
- ▣ Health = welzijn van jonge kinderen en hun ouders

- ▣ Focus op het sociale en emotionele welzijn van jonge kinderen, binnen de context waarin voor hen gezorgd wordt

- ▣ Multidisciplinaire en multitheoretische benadering

Infant Mental Health

- De ontwikkeling van een jong kind is altijd ingebed in een relatie.
- Vroege relaties zijn bepalend voor
 - balans tussen veerkracht en kwetsbaarheid
 - wel of niet ontwikkelen van psychopathologie (Schoore, 1994)
- Bevorderen van de kwaliteit van de ouder-kindrelatie

Infant Mental Health

- Ontwikkelingsgerichte benadering met oog voor enerzijds het ingewikkelde samenspel van
 - genetische
 - somatische
 - relationele en
 - sociale factorenen anderzijds
 - gedrag
 - emotie en
 - beleving van zowel de baby als de ouder

Regulatie en co-regulatie

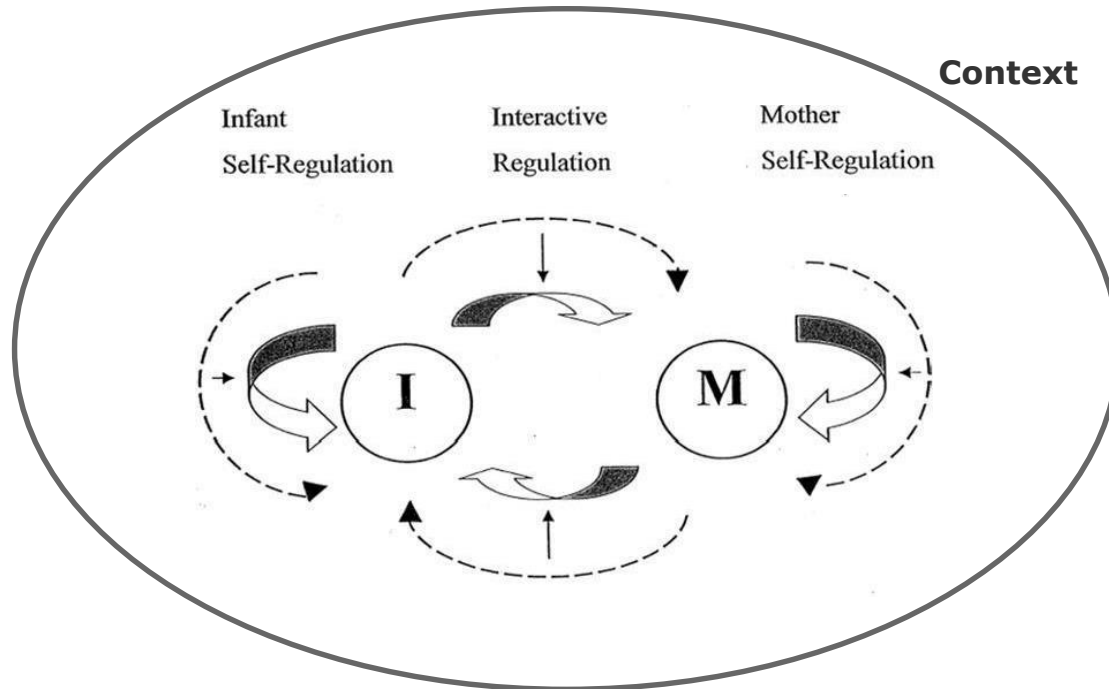
Regulatie en co-regulatie

- ▣ Patronen van regulatie van slaap/waak cyclus, verteringsprocessen, sensorische verwerking, aandacht, affecten, motorische controle en planning
- ▣ Co-regulatie: komt tot stand in interactie met primaire verzorgers
- ▣ Ouder = externe psycho-biologische regulator van de 'ervaringsafhankelijke' groei van het zenuwstelsel van het jonge kind
- ▣ Vroege regulatieprocessen worden geïnternaliseerd en leiden tot een innerlijk beeld van manieren van zijn-met-de-ander.

Still Face Experiment Dr. Edward Tronick

Regulatie en co-regulatie

Figuur 1: Dynamisch systeemmodel van het interactieproces (Beebe & Lachmann, 2002)

Regulatie en co-regulatie

- Optimaal ouderschap: match, mismatch en rematch
- Intuïtief ouderschap (Papousek)
 - Spontane en intuïtieve afstemming van ouder op kind
 - “Vanzelf” een gepast ontwikkelingsaanbod bieden op de steeds veranderende ontwikkelingsvraag van het jonge kind
 - Geen aangeleerd gedrag, maar gebaseerd op ervaringen van eigen kindertijd

Vroegdetectie van een ontwikkeling 'onder druk'

Vroegdetectie

- ▣ **Ontwikkelingsmijlpalen** (FEAS, Greenspan)
 - ▣ Zelfregulatie en interesse in de wereld: 0-3 mdn
 - ▣ Intimiteit en wederzijdse betrokkenheid: 2-7 mdn
 - ▣ Wederkerige doelgerichte communicatie: 3-10 mdn
 - ▣ Gedragsorganisatie, probleemoplossend vermogen en verinnerlijking: 9-18 mdn
 - ▣ Voorstellend vermogen: 18-30 mdn

Vroegdetectie

- ▣ Zelfregulatie en interesse in de wereld: 0-3 mdn
 - ▣ Vermogen om zowel aandacht te hebben voor wat er te zien/horen/beleven valt als om jezelf weer tot rust te brengen.
 - ▣ Alarmsignalen bij huilbaby's, slaap- en voedingsproblemen
- ▣ Intimiteit en wederzijdse betrokkenheid: 2-7 mdn
 - ▣ Vermogen om relaties met andere mensen aan te gaan.
 - ▣ Alarmsignalen bij passieve, apathische baby's – afwezigheid van voortalige communicatie

Vroegdetectie

- Wederkerige doelgerichte communicatie: 3-10 mdn
 - Vermogen tot intentioneel wederzijds communiceren (besef van oorzaak-gevolg, besef van een eigen identiteit, intenties van anderen leren begrijpen).
 - Alarmsignalen: gedrag en affecten zijn toevallig, chaotisch of stereotiep
- Gedragsorganisatie, probleemoplossend vermogen en verinnerlijking: 9-18 mdn
 - Vermogen om ingewikkelde gebaren te maken en handelingen aan één te rijgen tot een uitvoerige en doelgerichte reeks waarmee je kunt communiceren en problemen kunt oplossen – zelfbewustzijn
 - Alarmsignalen: fragmentarisch, stereotiep en eenzijdig gedrag en emoties

Vroegdetectie

- Voorstellend vermogen: 18-30 mdn
 - De wereld van ideeën ontdekken (representaties, fantasiespel en experimenteren met gevoelens en begrippen, woorden gebruiken)
 - Alarmsignalen: afwezigheid van of een tekort aan doe-alsof spel, concreet en oppervlakkig gedrag en affect, gefragmenteerd bewustzijn van zichzelf en anderen

Vroegdetectie

- ▣ **Vragenlijsten**

- ▣ Infant Behavior Questionnaire (IBQ)
- ▣ Child Behavior Checklist (CBCL 1 ½ -5)
- ▣ Sensory Profile-NL

- ▣ **Screeningsinstrumenten voor autisme**

- ▣ Checklist for Autism in Toddlers (CHAT; Baron-Cohen et al., 2000)
- ▣ Vragenlijst voor éénjarigen (FYI; Meirsschaut ea., 2006)
- ▣ ADOS-2: Autism Diagnostic Observation Schedule

Vroegdetectie

- ▣ **DC:0-3 R**

Diagnostische classificatie van psychische en ontwikkelingsstoornissen op zuigelingen- en kinderleeftijd

Vijf assen

- ▣ As 1: primaire kinderpsychiatrische diagnose
- ▣ As 2: classificatie van de relatie
- ▣ As 3: somatische problemen en ontwikkelingsdeficits
- ▣ As 4: psychosociale stressfactoren
- ▣ As 5: functioneel emotioneel ontwikkelingsniveau

- ▣ **DC:0-5™** Diagnostic Classification of Mental Health and Developmental Disorders of Infancy and Early Childhood

Vroeginterventie loont!

Vroeginterventie

▣ **Ouder-kind therapie**

- ▣ Baby is een actieve en gelijkwaardige participant zoals de ouder
- ▣ Ouder fungeert als co-regulator en verleent betekenis aan het gedrag van zijn/haar kind
- ▣ Baby vormt en voedt de ouder in competent ouderschap
- ▣ Focus :
 - ▣ Concreet gedrag van baby en ouder
 - ▣ Interacties in het hier-en-nu
 - ▣ Intrapsychische van baby, ouder en therapeut

Vroeginterventie

- ▣ **Regulatie bevorderende interventies**
 - ▣ Door logopediste en kinesitherapeute van ZNA UKJA
 - ▣ Outreachend werken, in de thuissituatie
 - ▣ Bij baby's en peuters met regulatieproblemen: huilbaby's, passieve baby's, voedingsproblemen, slaapproblemen, ...
 - ▣ Ingangspoort: regulatieproblemen van het jonge kind
 - ▣ Focus: ouder-kind relatie
stimuleren van de ontwikkeling

Vroeginterventie

Vroeginterventie

Vroeginterventie

Vroeginterventie

▣ Floortime

- ▣ Doel van de therapie = het kind helpen de ontwikkelingsladder te beklimmen én de ontwikkelingsmijlpalen in de juiste volgorde te behalen waarbij de ouder-kind interactie centraal staat
- ▣ Ouders worden beschouwd als zeer actieve speelkameraden van hun kind.
 - ▣ het voetspoor van hun kind volgen en spelen met datgene wat hun kind interesseert, zoeken naar de juiste toon
 - ▣ op een manier die hun kind stimuleert om in interactie met hen te treden

Vroeginterventie

- ▣ **Ouderschap onder druk**
 - ▣ gezinnen worden kleiner
 - ▣ gezinssystemen vallen uiteen
 - ▣ weinig tot geen ervaring met baby's bij prille ouders
 - ▣ combinatie werk en opvoeding
 - ▣ (te) hoge verwachtingen
 - ▣ ...

Vroeginterventie

▣ Gericht doorverwijzen

bij een zorg over twee van de drie deelnemers

**Diagnostische Trias der frühkindlichen Regulationsstörungen
(Definition nach Papoušek et al.)**

Figuur 2: Trias van Papousek

Afdeling Jong Kind en Gezin in een notendop

Afdeling Jong Kind en Gezin, UKJA

- Vroegdiagnostiek en interventie bij jonge kinderen (-9 mdn tot 6 jaar), bij wie er zorgen zijn over hun ontwikkeling en /of de ouder-kind relatie
 - Polikliniek met specifieke kennis infants en voedingsproblemen
 - Dagbehandelingseenheid voor peuters en kleuters (2,5 - 6 jaar)
 - Residentiële behandel eenheid voor peuters en kleuters

Afdeling Jong Kind en Gezin, UKJA

- Structureel
 - Samenwerking met Kind en Gezin
 - Samenwerking met Moeder-Baby-Eenheid PC Bethanië
- Samenwerking op cliënt/gezinsniveau met:
 - huisartsen o.a. wijkgezondheidscentra
 - thuisbegeleidingsdiensten
 - Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning
 - Centra Algemeen Welzijnswerk
 - OCMW
 - ...

Casus 1

- ▣ Mama van Roos komt op consultatie. Ze wil een verlenging van haar werkonbekwaamheid. Ze is 6 maanden postpartum. Ze is doodmoe want Roos vraagt om de 2 à 3 uur borstvoeding 's nachts.
- ▣ Overdag eet ze normaal groenten en fruit en drinkt ze twee melkvoedingen.

Referenties

- Beebe, B. & Lachmann, F. (2002). *Infant research and adult treatment. Co-constructing interactions*. London: The Analytic Press.
- Greenspan, S.I., Wieder, S. & Simons, R. (2003). *Als uw kind speciale aandacht nodig heeft*. Utrecht: Kosmos.
- Papousek, M. (2007). Communication in early infancy: An area of intersubjective learning. *Infant Behavior & Development*, 30, 258-266.
- Papousek, M. (2011). Resilience, strengths, and regulatory capacities: hidden resources in developmental disorders of infant mental health. *Infant Mental Health Journal*, Vol. 32(1), 29-46.
- Rexwinkel, M., Schmeets, M., Pannevis, C. & Derkx, B. (eds.) (2011). *Handboek Infant Mental Health: Inleiding in de ouder-kind behandeling*. Assen: Van Gorcum.
- Schore, A.N. (1994). *Affect regulation and the origin of the self: The neurobiology of emotional development*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Tronick, E. (2007). *The neurobehavioral and social-emotional development of infants and children*. New York: Norton Books.
- www.waimh-vlaanderen.be